

Аннотация. В статье описано эффективное использование процессов глобализации, транснационализации и интеграции экономики Гонконга в глобальную финансовую систему, что позволило территории стать финансовым центром глобального уровня, который представляет Азиатско-Тихоокеанский регион. Проанализирована эволюция финансовой системы Гонконга, определена роль налогового законодательства в финансах и бизнес-климате территории, подчеркнута особая роль прямого иностранного инвестирования в становлении корпоративного сектора Гонконга. На примере опыта Гонконга очерчены проблемы развития экономики Украины по поводу её евроинтеграционных намерений и ожиданий.

Ключевые слова: глобализация, интеграция, транснационализация, финансовый рынок, Гонконг, рынок финансовых услуг, корпоративный сектор, прямые иностранные инвестиции.

Summary. It's described the effective process of the globalization, transnationalization and integration of Hong Kong's economy in the global financial system, what gives the territory the status of the financial center on the global level, which represents the Asian-Pacific Region. The author points out that Hong Kong has been one of the leading centers for the inward financial sector direct investment and fares well in exports of financial services. Analyzed the evolution in Hong Kong's financial system; identified the role of the tax laws in finances and business climate of the territory; stressed the special role of the foreign direct investments in the establishing of Hong Kong's corporate sector; outlined on Hong Kong's experience the problems in Ukrainian economic development in the way of its European integration intentions and expectations.

Key words: globalization, integration, transnationalization, Hong Kong, financial market, financial services market, corporate sector, foreign direct investments.

УДК 005.346

Пеліпей А. О.

*здобувач кафедри фінансів і банківської справи
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля*

Pelipey A. O.

*Applicant of Department of Finance and Banking
East Ukrainian Volodymyr Dahl National University*

РОЗРОБКА КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

DEVELOPMENT OF CONCEPTUAL APPROACHES TO THE ASSESSMENT OF LEVEL AND RESOURCE ENSURING DEVELOPMENT OF THE INNOVATIVE FOCUSED INTANGIBLE ASSETS OF THE ENTERPRISE

Анотація. У статті визначено напрями та критерії оцінки рівня розвитку нематеріальних активів як складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності підприємства. Обґрунтовано структуру рейтингових оцінок та показників класифікації рівнів розвитку та рівнів ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства. Надано системну характеристику варіантів розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства відповідно до результатів оцінки стану розвитку та ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

Ключові слова: ресурсне забезпечення, інноваційний розвиток, інноваційна діяльність, інноваційно-орієнтовані нематеріальні активи.

Вступ та постановка проблеми. В умовах становлення інформаційної економіки в Україні, спрямованої на реалізацію інноваційного потенціалу, широкого використання досягнень науково-технічного прогресу, виробництва нової науково-технічної інформації для удосконалення процесів виробництва та надання послуг, удосконалення організації процесів управління особливого значення серед ресурсів підприємства набувають нематеріальні активи. Особливості нематеріальних активів як об'єктів управління пов'язані з проблемами їх ідентифікації, складністю оцінювання їх ринкової вартості, відсутністю матеріального втілення, обумовлюють встанов-

лення особливих вимог до аналітичного інструментарію забезпечення управління нематеріальними активами. В умовах визначення інтенсифікації інноваційного розвитку як безальтернативного шляху розвитку підприємства та невід'ємної умови реалізації інноваційних проектів для забезпечення конкурентних переваг підприємства на ринку формування аналітичного інструментарію управління нематеріальними активами набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань аналізу та оцінки нематеріальних активів підприємства присвячені численні праці таких вітчизня-

них та зарубіжних вчених, як, зокрема М.С. Абрютіна, М.І. Баканов, К.В. Ізмайлов, Л.А. Лахтіонова, Є.В. Мних, О.В. Олійник, Г.В. Савицька, М.Г. Чумаченко. Проте питання методичного забезпечення аналізу нематеріальних активів не є остаточно вирішеними. Дискусійними та різноспрямованими є підходи до оцінки та аналізу нематеріальних активів в умовах мінливого середовища господарювання, безперервного перебігу трансформаційних процесів, суттєвих диспропорцій умов та факторів інвестиційно-інноваційного розвитку. За таких умов особливі вимоги висуваються до якості інформаційного та методичного забезпечення аналізу формування та використання нематеріальних активів як найважливішого ресурсу інноваційної діяльності. Недостатнього висвітлення отримали питання оцінки рівня та ресурсного забезпечення розвитку нематеріальних активів підприємства, що є вихідними передумовами для прийняття стратегічних і оперативних управлінських рішень у сфері управління нематеріальною складовою ресурсного забезпечення інноваційної діяльності, втіленням якої виступають сформовані на підприємстві інноваційно-орієнтовані нематеріальні активи.

Метою роботи є розробка концептуальних засад формування методики та інструментарію оцінки рівня та ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства для підвищення ефективності управлінських рішень у сфері управління нематеріальними ресурсами інноваційної діяльності.

Результати дослідження. Рівень розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів є категорією, що визначає стан нематеріальної складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності підприємства та обумовлює можливості ефективного реалізації інноваційної діяльності на підприємстві. Оцінка рівня інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства повинна враховуватися в процесі планування інноваційної діяльності на підприємстві, формулювання стратегічних завдань технологічного оновлення підприємства та визначає характер конкурентної поведінки підприємства на ринку. Відповідно до отриманих в результаті оцінки рівня інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів (ІОНМА) даних підприємства можуть бути розділені на групи за рівнем ІОНМА.

Певний науковий інтерес викликає запропонована О.В. Мельник типологія підприємств на основі використання нематеріальних активів, яка визначає підприємства з високим рівнем нематеріальних активів, яким притаманна домінуюча конкурентна позиція та можливості продажу або оренди недовикористаних нематеріальних активів; підприємства із середнім рівнем нематеріальних активів, що мають стабільну конкурентну позицію та розвивають активи певного типу; підприємства з низьким рівнем нематеріальних активів, що мають низьку конкурентну позицію та характеризуються низьким рівнем інноваційної активності та розвитку нематеріальних активів [1, с. 559].

Класифікація підприємства, відповідно до визначеної О.В. Мельник типології, визначає вихідні передумови для встановлення та конкретизації цілей і завдань управління нематеріальними активами підприємства, характеризує наявну на підприємстві політику управління нематеріальними активами, поточний стан забезпечення підприємства нематеріальними активами та співвідношення між рівнем нематеріальних активів та конкурентною позицією підприємства.

Р.О. Мірошник розглядає підходи до позиціонування підприємств виходячи з матриці «нематеріальні активи – інноваційна активність», що включає чотири основні

позиції: «підприємства-аутсайтери», що характеризуються низьким рівнем інноваційної активності та розвитку нематеріальних активів; «ринкові лідери», що мають високий рівень нематеріальних активів, проте характеризуються низькою інноваційною активністю; «технологічні лідери» з низьким рівнем нематеріальних активів та високою інноваційною активністю; «інтелектуальні лідери» з високим рівнем нематеріальних активів та високою інноваційною активністю [2, с. 103].

Як бачимо, на відміну від О.В. Мельник, Р.О. Мірошник розглядає характеристики рівня нематеріальних активів та інноваційної активності відокремлено, допускаючи, що високий рівень розвитку нематеріальних активів може супроводжуватися низькою інноваційною активністю, і навпаки.

Загалом підходи до визначення рівня нематеріальних активів, запропоновані О.В. Мельник та Р.О. Мірошник, базуються переважно на якісних характеристиках, відсутні чіткі кількісні критерії віднесення підприємства до того чи іншого типу за рівнем нематеріальних активів. У зв'язку з цим оцінка рівня нематеріальних активів підприємства може бути неоднозначною. Якісні оцінки здійснюються переважно за допомогою експертних методів, що мають певні недоліки, пов'язані із суб'єктивністю суджень та оцінок експертів.

Встановлення кількісних критеріїв поряд із якісними критеріями оцінки рівня нематеріальних активів частково нівелює вплив суб'єктивних факторів та забезпечує універсальність й розширює аналітичні можливості інструментарію оцінки рівня нематеріальних активів підприємства.

На наш погляд, висновки щодо оцінки рівня розвитку інноваційно-орієнтованих активів повинні здійснюватися переважно експертним шляхом. При цьому для забезпечення отримання максимально реалістичної експертної оцінки необхідно формувати відповідну інформаційну базу оцінки рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства, що повинна складатися з набору найбільш суттєвих показників, які всебічно характеризують окремі фактори розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

На наш погляд, для класифікації підприємств за рівнем розвитку нематеріальних активів як складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності можна використовувати такі показники: питома вага нематеріальних активів у складі необоротних активів підприємства; показники вибуття та оновлення нематеріальних активів підприємства; обсяги операцій, пов'язаних із трансфером технологій та формуванням нематеріальної складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності; якісні показники нематеріальних активів підприємства, що характеризують їх науково-технологічний рівень, рівень конкурентоспроможності на ринку технологій, унікальність, структурна характеристика наявних на підприємстві нематеріальних активів.

Отже, оцінку рівня нематеріальних активів як складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності підприємства можна розділити на три основні напрями: структурна характеристика нематеріальних активів в складі необоротних активів підприємства, характеристика динаміки (обігу) нематеріальних активів підприємства, характеристика якісних показників стану нематеріальних активів підприємства (рис. 1).

При цьому слід пам'ятати, що оптимізація системи управління нематеріальною складовою ресурсного забезпечення інноваційної діяльності потребує ідентифікації інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів в складі нематеріальних активів підприємства, що обумовлює необхідність встановлення відповідних критеріїв

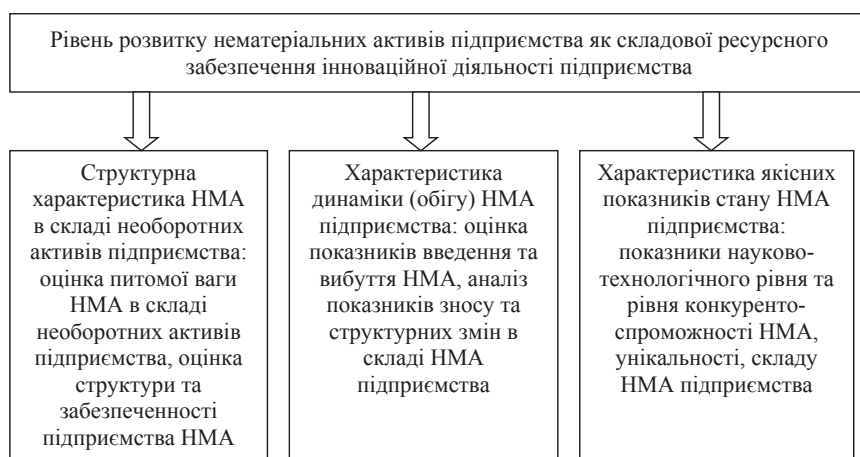

Рис. 1. Основні складові оцінки рівня розвитку нематеріальних активів підприємства як складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності підприємства

визначення ступеня відношення окремих нематеріальних активів до забезпечення інноваційного процесу.

Важливими аспектами для забезпечення оцінки рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів є ідентифікація інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів у складі нематеріальних активів підприємства та визначення критеріїв, складу якісних та кількісних показників оцінки рівня інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

Основним критерієм, що характеризує відношення до складу інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів, є включення до складу витрат на інноваційну діяльність придбання об'єктів інтелектуальної власності, відображені в обліку у вигляді нематеріальних активів.

Отже, оцінка рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів на підприємстві повинна базуватися на використанні якісних та кількісних показників, що характеризують якісний склад, питому вагу в структурі активів підприємства, ступінь та інтенсивність використання, вплив інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів на перебіг інноваційних процесів на підприємстві. До числа ключових індикаторів та факторів розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів також слід віднести такі, як інноваційна культура, інноваційна політика підприємства, місце та пріоритетність питань розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів в загальній стратегії економічного розвитку підприємства.

Таким чином, до складу основних критеріїв оцінки рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства слід віднести такі.

1. Рівень забезпеченості підприємства інноваційно-орієнтованими нематеріальними активами, що визначається на основі оцінки технологічного рівня виробництва на підприємстві на основі порівняння із загальним рівнем технологічного розвитку галузі та зарубіжними підприємствами-конкурентами; оцінки питомої ваги інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів в загальному обсязі нематеріальних активів підприємства та в загальному обсязі необоротних активів.

При цьому слід звернути увагу на повноту та достовірність відображення нематеріальних активів в обліку підприємства. Недостатнє чи недостовірне відображення вартості нематеріальних активів в обліку підприємства може призвести до викривлення результатів оцінки рівня розвитку інноваційно-орієнтованих активів підприємства.

2. Питома вага інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів у складі нематеріальних активів підприємства (що характеризує рівень інноваційності нематеріальних активів підприємства), а також питома вага інноваційно-орієнтованих активів у складі необоротних активів підприємства.

3. Склад та структура інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства (характеризують види інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів, що використовуються на підприємстві, та співвідношення їх питомої ваги).

4. Критерії оцінки динаміки інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства, що характеризують кількісні показники введення, вибуття, амортизації, зміни складу та структури інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів на підприємстві.

5. Якісні показники інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства, що відображають науково-технічні та технологічні параметри, а також характеристики наявних інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

6. Показники ефективності використання інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства, що характеризують загальний рівень ефективності та рівень ефективності окремих видів інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

Аналіз наведених показників за основними критеріями оцінки рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства дає змогу зробити обґрунтовані експертні висновки щодо рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства та забезпечити формування релевантної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері інноваційної діяльності підприємства.

Однак отримана в ході оцінки рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства інформація не є самодостатньою, а визначає переважно статичну оцінку стану нематеріальної складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності на підприємстві, а можливості подальшого інноваційного розвитку підприємства залишаються поза увагою. У зв'язку з цим важливим питанням, вирішення якого завершує формування інформаційного поля прийняття управлінських рішень щодо управління нематеріальною складовою ресурсного забезпечення інноваційної діяльності на підприємстві, є оцінка перспектив подальшого розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

Визначення перспектив розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів для забезпечення активізації інноваційної діяльності підприємства пов'язане із певним колом можливостей і обмежень, обумовлених ресурсним забезпеченням формування нематеріальної складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності підприємства.

На думку Т.С. Мойсеєнко, взаємозв'язок між поняттями «ресурс» та «інновація» реалізується через прямий та зворотний механізм. Прямий механізм ресурсного забезпечення інновацій передбачає односпрямованість вектору «ресурс – інновації» та орієнтацію на ймовірніс-

ний характер інновацій. Зворотній механізм ресурсного забезпечення інновацій характеризується обоюстороннім спрямованим вектору «ресурс – інновація», при цьому інновація-ідея встановлює вимоги до ресурсу, за допомогою якого вона має втілюватись, перетворившись на інновацію-результат [3, с. 18].

В цьому аспекті особливої актуальності набуває використання ресурсного підходу до управління інноваційно-орієнтованими нематеріальними активами підприємства.

Ресурсний підхід ґрунтується на ендогенних (внутрішніх) факторах формування конкурентних переваг, а саме на особливих, унікальних комбінаціях матеріальних і нематеріальних ресурсів і управлінні ними [4, с. 88]. Отже, визначальним фактором забезпечення формування конкурентних переваг є не лише наявність певних видів ресурсів, але й деяка унікальна їх комбінація. При цьому система створених на підприємстві ресурсів та компетенцій, включаючи нематеріальну складову ресурсного забезпечення інноваційної діяльності, надає додаткові конкурентні переваги за умов, якщо вона є важко імітованою конкурентами.

Ресурсне забезпечення розвитку підприємства можна визначити як сукупність певних видів ресурсів (матеріальних, технологічних, трудових, фінансових, інформаційних, інтелектуальних) і джерел їх формування, що безпосередньо беруть участь у процесах розвитку підприємства або можуть бути мобілізовані з метою забезпечення широкомасштабного використання його потенційних можливостей та переходу підприємства до якісно нового стану [5, с. 190].

При цьому ресурсне забезпечення підприємства кожної галузі характеризується структурою необхідних і доступних ресурсів залежно від галузевої приналежності, характеру виробництва, місцезнаходження; системою прийняття рішень щодо ресурсного забезпечення розробки та виконання ресурсних стратегій, оптимальним співвідношенням ресурсів для досягнення певних цілей розвитку підприємства [6, с. 149].

Інноваційно-орієнтовані нематеріальні активи підприємства є виразом частини ключових інтелектуальних ресурсів підприємства, в процесі формування яких відбувається витрачання (перетворення) всіх видів ресурсів підприємства для забезпечення розвитку нематеріальної складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності.

При цьому, як зазначає Н.В. Ревуцька, за своєю природою активи становлять статичну частину ресурсів підприємства, якими воно володіє, управляє та розпоряджається. Однак самі по собі активи не є продуктивними, а відображають, скоріше, вартісну характеристику матеріально-технічної бази підприємства як результату минулих подій. Натомість залучення активів та інших ресурсів інтелектуального характеру у систему бізнес-процесів підприємства дає змогу сформувати сучасні «ресурсні похідні», тобто компетенції, організаційні здатності та організаційні рутини, які становлять динамічну складову ресурсів [4, с. 90].

Поряд із розумінням ресурсного забезпечення у статичному аспекті як унікальної комбінації сукупності певних ресурсів в науковій літературі використовується також процесний підхід до розуміння поняття «ресурсне забезпечення». На думку Н.М. Чухраєвої, погляд на ресурсне забезпечення інноваційного розвитку як на процес охоплює певні етапи і передбачає реалізацію управлінських функцій на рівні прикладних процедур [7, с. 607].

І.О. Грязнова та І.І. Моїсєєва, розглянувши сучасні тенденції в економіці, роблять висновок, що одними з осно-

вних ресурсів, що впливають на інноваційну діяльність та успішне її здійснення, є інформація та людський ресурс [8, с. 208]. Саме поєднання нової інформації у вигляді нових технологій, організаційних рішень та інноваційної спроможності персоналу (здатності до сприйняття нововведень, реалізації творчого підходу в процесі інноваційної діяльності) переважно визначає результат інноваційної діяльності підприємства.

До числа нестандартних та складно вимірюваних ресурсів інноваційного розвитку можна віднести також ресурс часу, пов'язаний із сутнісною характеристикою «новизни», яка використовується під час класифікації інноваційних проектів. Як зазначає Т.Є. Мойсєєнко, наділеність будь-чого характеристикою новизни означає перш за все потенціал часу, тобто положення на початку кривої «життєвого циклу» [4, с. 16].

Серед підходів до ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємства виділяють також такі, як фінансовий, в межах якого ресурсне забезпечення ототожнюється із фінансовим забезпеченням; підприємницький, що характеризується розглядом ресурсного забезпечення у нерозривній єдності з організаційними формами впровадження інновацій; інформаційний, що базується на використанні сучасних інформаційних систем автоматизації процесів ресурсного забезпечення для комплексного використання різноманітних видів ресурсів; знаннєвий, в межах якого знання розглядаються як ключовий метаресурс інноваційного розвитку, що характеризує здатність підприємства до впровадження інновацій [7, с. 607].

На наш погляд, ресурсне забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства слід розглядати комплексно, тобто в статичному та динамічному аспектах. Характеристика ресурсного забезпечення повинна включати не тільки оцінку комбінації наявних ресурсів, але й оцінку процесів планування, формування, використання ресурсів, здатності генерувати нові комбінації ресурсів відповідно до сучасних об'єктивних потреб інноваційного розвитку підприємства.

Отже, якщо оцінка стану розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства дає нам переважно статичну оцінку досягнутого рівня нематеріальної складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності, характеристика ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів характеризує можливості трансформації наявних ресурсів для отримання нової унікальної комбінації ресурсів та їх похідних, а також формування більш досконалої нематеріальної складової ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства. Оцінка ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів характеризує, з одного боку, можливості, а з іншого боку, обмеження подальшого їх розвитку відповідно до максимального обсягу наявних ресурсів, граничних можливостей залучення ресурсів та продуктивності процесів управління ресурсним забезпеченням інноваційного розвитку на підприємстві (рис. 2).

Як видно з рис. 2, можливості майбутнього розвитку інноваційно-орієнтованих активів підприємства визначаються інтервалом показників від поточного стану розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства до максимально можливого рівня їх розвитку в майбутньому, ступінь досягнення якого визначається повнотою використання наявних ресурсів та їх похідних.

Для проведення експертної оцінки рівнів стану та ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнто-

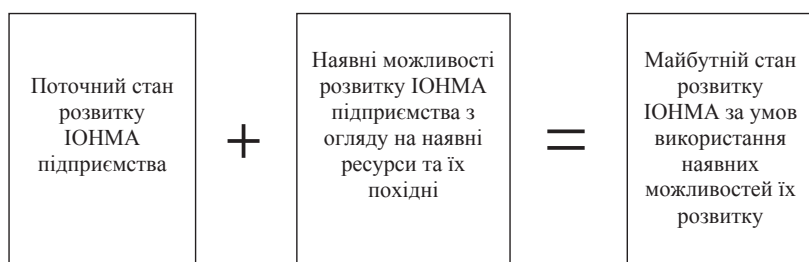

Рис. 2. Схема формування результату розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства

ваних нематеріальних активів підприємства результати такої оцінки будемо розподіляти в межах п'ятизначної шкали відповідно від найнижчого до найвищого рівня: дуже низький, низький, середній, високий та дуже високий. Опис та якісну характеристику рівнів розвитку та рівнів ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства наведено в табл. 1.

Виходячи із сукупності можливих комбінацій рівнів розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства та рівнів ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів

підприємства (табл. 2), охарактеризуємо співвідношення та взаємозв'язок стану та ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства, можливості переходу підприємства від одного рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства до іншого рівня відповідно до ступеня використання наявних ресурсних та організаційних можливостей розвитку підприємства.

Як видно із табл. 2, квадранти AA, BB, CC, DD, EE характеризують збалансованість поточного рівня розвитку та ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства, хоча при цьому квадранти DD, EE свідчать про незадовільний стан інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів, проблеми ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів та наявність суттєвих перешкод для інноваційного розвитку підприємства. Квадранти AA, BB характеризують ефективне використання наявних ресурсних можливостей для розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

Таблиця 1

Характеристика рівнів розвитку та рівнів ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства

Рівень розвитку / рівень ресурсного забезпечення розвитку ІОНМА	Характеристика рівня розвитку ІОНМА	Характеристика рівня ресурсного забезпечення розвитку ІОНМА
Дуже високий (А)	Підприємство має високий рівень питомої ваги ІОНМА в складі необоротних активів, має високий рівень якості ІОНМА підприємства, посідає найвищі позиції на ринку технологій, розвиток ІОНМА спрямований на підтримку позиції лідера на ринку	Високий рівень ресурсного забезпечення розвитку ІОНМА, унікальність та складність або неможливість копіювання комбінацій ресурсів та їх похідних, гнучкий характер та мобільність системи ресурсного забезпечення розвитку ІОНМА
Високий (В)	Підприємство має достатній рівень питомої ваги ІОНМА в складі необоротних активів, рівень якості ІОНМА підприємства вище середньогалузевого, підприємство має стійку конкурентну позицію на ринку технологій, подальший розвиток ІОНМА є необхідним для збереження конкурентоздатності підприємства	Підприємство достатньою мірою забезпечено ресурсами та їх похідними для розвитку ІОНМА, комбінації ресурсів підприємства та їх похідних є досить унікальними та забезпечують конкурентоспроможність ресурсного забезпечення підприємства на рівні вище середньогалузевого
Середній (С)	Підприємство має мінімально необхідний рівень питомої ваги ІОНМА в складі необоротних активів та загалом придатну якість ІОНМА для забезпечення середньогалузевого рівня конкурентоспроможності на ринку технологій, однак існує потреба в технологічному оновленні виробництва	Підприємство забезпечено мінімально необхідним рівнем ресурсів та їх похідних для забезпечення поступового розвитку ІОНМА, комбінації ресурсів та їх похідних характеризуються певним рівнем унікальності та загалом є конкурентоспроможними на середньогалузевому рівні
Низький (D)	Критично низька питома вага ІОНМА в складі необоротних активів підприємства, низька якість використовуваних на підприємстві ІОНМА, низька конкурентна позиція на ринку технологій, суттєва потреба в технологічному оновленні виробництва	Підприємство відчуває недостатність ресурсного забезпечення розвитку ІОНМА, існує потреба пошуку нових джерел та способів ресурсного забезпечення розвитку ІОНМА, наявні комбінації ресурсів та їх похідних не відповідають об'єктивним потребам забезпечення інноваційного розвитку підприємства
Дуже низький (Е)	Катастрофічно низька питома вага або відсутність ІОНМА в складі необоротних активів підприємства, дуже низька якість використовуваних на підприємстві ІОНМА, дуже низька конкурентна позиція на ринку технологій, гостра потреба в технологічному оновленні виробництва	Можливості ресурсного забезпечення розвитку ІОНМА знаходяться на катастрофічно низькому рівні, існує гостра потреба пошуку джерел ресурсного забезпечення розвитку ІОНМА для створення оптимальних комбінацій ресурсів та їх похідних

Комбінації рівнів розвитку та рівнів ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства

Показники	Рівень ресурсного забезпечення розвитку інноваційно орієнтованих нематеріальних активів підприємства					
	Рівні	Дуже низький	Низький	Середній	Високий	Дуже високий
Рівень розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства	Дуже низький	EE	ED	EC	EB	EA
	Низький	DE	DD	DC	DB	DA
	Середній	CE	CD	CC	CB	CA
	Високий	BE	BD	BC	BB	BA
	Дуже високий	AE	AD	AC	AB	AA

Квадранти AE, BE, AD ілюструють високий рівень незбалансованості рівня розвитку та ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства. Незважаючи на досягнутий високий рівень розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів, відсутність достатнього ресурсного забезпечення ускладнює підтримку досягнутого рівня в майбутньому та створює перешкоди для використання потенціалу інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів в інноваційному процесі на підприємстві.

Квадранти EA, EB, DA також свідчать про незбалансованість рівня розвитку та ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства. Проте низький рівень розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів за умов високого рівня ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів характеризує наявність широких можливостей для підвищення рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства за умов ефективного використання наявних ресурсів.

Низький та дуже низький рівні ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства унеможливають перехід до більш високого рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства або навіть можуть сприяти переходу до більш низького рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

Середній рівень ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства дає можливості підтримання досягнутого рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства та поступового переходу до більш високого рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

Високий та дуже високий рівні ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства характеризують можливості підприємства до довготривалого підтримання позицій лідера на ринку технологій або підвищення рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства на один чи декілька рівнів відповідно до повноти використання ресурсних можливостей інноваційного розвитку підприємства.

Загалом перевищення рівня ресурсного забезпечення над рівнем розвитку інноваційно-орієнтованих активів

підприємства свідчить про наявність перспектив розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства. А перевищення рівня розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів над рівнем ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства є індикатором проблем інноваційного розвитку підприємства в довгостроковій перспективі та потребує прийняття відповідних управлінських рішень з метою подолання дисбалансу в системі забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Висновки. Таким чином, визначено основні напрями та критерії оцінки рівня розвитку нематеріальних активів підприємства як складової ресурсного забезпечення інноваційної діяльності підприємства. До числа основних критеріїв оцінки рівня розвитку нематеріальних активів підприємства віднесено показники забезпеченості підприємства інноваційно-орієнтованими нематеріальними активами, показники питомої ваги інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів у складі активів підприємства, показники складу, структури, динаміки та якісні показники інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

Запропоновано п'ятирівневу структуру рейтингових оцінок та ключові показники класифікації рівнів розвитку та рівнів ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства, а також надано їх системну характеристику.

Досліджено можливі варіанти розвитку інноваційно-орієнтованих активів підприємства як похідної від комбінації поточного стану розвитку інноваційно-орієнтованих активів, рівня ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих активів та ступеня використання наявних ресурсів та їх похідних для розвитку нематеріальної складової ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Запропоновані підходи до оцінки рівня розвитку та ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства створюють передумови до підвищення обґрунтованості управлінських рішень в інноваційній сфері діяльності підприємства.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку аналітичного інструментарію оцінки рівнів розвитку, рівнів ресурсного забезпечення розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства та перспектив подальшого розвитку інноваційно-орієнтованих нематеріальних активів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Мельник О.В. Методические и прикладные аспекты внедрения стратегически ориентированного управления нематериальными активами промышленного предприятия / О.В. Мельник // Журнал европейской экономики. – 2013. – Т. 12 (№ 4). – С. 555–562.

2. Мірошник Р.О. Методика позиціонування машинобудівних підприємств у матриці «Нематеріальні активи – інноваційна активність» / Р.О. Мірошник, О.З. Сорочак // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2010. № 3 (11). – С. 101–117.
3. Мойсеєнко Т.Є. Ресурсне забезпечення інноваційної діяльності підприємств: теоретичні аспекти підприємств / Т.Є. Мойсеєнко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. № 18. – С. 16–19.
4. Ревуцька Н.В. Ресурсне забезпечення конкурентних переваг підприємства в сучасних умовах / Н.В. Ревуцька // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2013. – № 10 (151). – С. 88–93.
5. Масліченко О.М. Особливості ресурсного забезпечення розвитку підприємств / О.М. Масліченко // Економіка підприємства: теорія та практика : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (21 жовтня 2010 р.) / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана»; редкол.: Г.О. Швиданенко (відп. за вип.) та ін. – К., 2010. – С. 190–192.
6. Ресурсне забезпечення розвитку підприємства / [І.Я. Кулиняк, О.Г. Шпак, Л.Р. Прийма] // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професора О.Ф. Балацького (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) / за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми, 2013. – Т. 1. – С. 148–149.
7. Чухраєва Н.М. Ресурсне забезпечення інноваційного розвитку / Н.М. Чухраєва // Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури: європейський вектор – нові виклики та можливості : тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції до 50-річчя Інженерно-економічного факультету (Львів, 14–16 травня 2015 р.) / Національний університет «Львівська політехніка» та інші. – Львів, 2015. – С. 606–608.
8. Грязнов І.О. Проблеми ресурсного забезпечення інноваційного розвитку / І.О. Грязнов, Ю.Ю. Моїсєєва // Актуальні проблеми економічного і соціального розвитку регіону : збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Красноармійськ, 20 грудня 2012 р.) / Красноармійський індустріальний інститут ДонНТУ. – Т. 1. – Донецьк : Світ книги, 2012. – С. 207–209.

Анотація. В статті определены направления и критерии оценки уровня развития нематериальных активов как составляющей ресурсного обеспечения инновационной деятельности предприятия. Обоснована структура рейтинговых оценок и показателей классификации уровней развития и уровней ресурсного обеспечения развития инновационно-ориентированных нематериальных активов предприятия. Дана системная характеристика вариантов развития инновационно-ориентированных нематериальных активов предприятия согласно результатам оценки состояния развития и ресурсного обеспечения развития инновационно-ориентированных нематериальных активов предприятия.

Ключевые слова: ресурсное обеспечение, инновационное развитие, инновационная деятельность, инновационно-ориентированные нематериальные активы.

Summary. The directions and criteria for evaluation of the level of development of intangible assets as a component of resource ensuring innovative activity of the enterprise are defined. The structure of rating estimates and indicators of classification of the levels of development and levels of resource ensuring development of the innovative focused intangible assets of the enterprise is proved. The system characteristic of options of development of the innovative focused intangible assets of the enterprise according to results of an assessment of a condition of development and resource ensuring development of the innovative focused intangible assets of the enterprise is given.

Key words: resource providing, innovative development, innovative activity, the innovative focused intangible assets.